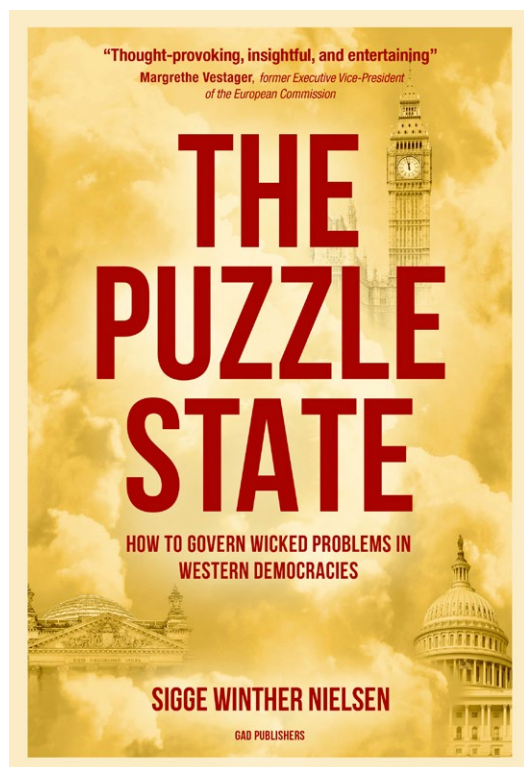

Sigges vilde stat

Anmeldelse af *the Puzzle State*. I denne bog fortsætter Sigge Winther Nielsen sine velkendte og relevante pointer om politikens fordør og bagdør samt behovet for at forbinde disse. Bogen formår dog ikke at knytte ideerne om en omstrukturering af statsapparatet og en model for vilde problemer sammen.

Af Jørgen Grønnegård Christensen
professor emeritus,
Institut for Statskundskab,
Aarhus Universitet

The Puzzle State, Sigge Winther Nielsens nye bog, følger op på dels *Entreprenørstaten*, som han skrev selv, dels *Vilde problemer*, som han redigerede og skrev sammen med mange bidragydere. De tre bøger tumler med de samme problemstillinger. Det første er, om staten, altså vores politiske og administrative institutioner, er i stand til at tackle nutidens og fremtidens problemer. Det andet er, hvorfor vilde problemer er så svære at løse, selv om de nogle gange er ganske åbenbare for alle, der på den ene eller anden måde beskæftiger sig med offentlig politik. Det være sig i tilblivelsesprocessen eller i den proces, hvor den forudsætningsvis bliver omsat til leveret politik.

For at få hold på disse problemstillinger lancerer Sigge Winther Nielsen (SWN) to grundbegreber. Det ene er sondringen mellem politikens eller demokratiets 'fordør' og så dens/dets 'bagdør'. Ved fordøren bliver politikkens

formet og lanceret med ambitiøse løfter for fremtiden. Der flokkes politikere, embedsfolk og journalister. Ved bagdøren bliver den forudsætningsvis omsat til lige præcis leveret politik.

SWN's ikke helt uefne påstand er, at fordøren får væsentligt mere opmærksomhed end bagdøren. Det betyder ikke bare, at kun få kerer sig om bagdørens problemer, når først fordøren er lukket i. Det betyder også, at de, der former politikkens, ja, de store reformer inde bag fordøren, kun i beskedent omfang interesserer sig for, hvordan deres reformer kommer til at virke, ja, overhovedet om de kommer til at virke efter den erklærede hensigt. Endelig betyder det, at de, der rapporterer til os andre om rigets tilstand, altså i hovedsagen opholder sig der, hvor fordøren åbnes for 'door steps' med den nyhedshungrende presseflok.

Hans anden og igen ikke helt uefne påstand er, at samfund (det skal stå i flertal) tumler med og altid har tumlet med en stok af vilde problemer. Det er et begreb, der stammer fra 1970'erne, men som den unge SWN på et tidspunkt blev introduceret til, da han for en stund opholdt sig på Berkeley-universitetet i Californien. SWN gengiver det ganske korrekt i et bilag til bogen, sådan som bagmændene, to byplanlæggere, oprindeligt formulerede det. Begrebets kerne er erkendelsen af helt reelle problemer, hvis bagvedliggende årsager fortaber sig i uvished, hvorfor det også er svært at finde en løsning med klare kriterier for, at problemet faktisk er løst med de foranstaltninger, som politisk og/eller administrativt bliver besluttet og iværksat. Illustrative eksempler er f.eks. indsatsen over for udsatte børn og unge eller det forhold, at der trods mange og forskelligartede tiltag er en ret stabil restgruppe i alle vestlige lande, som aldrig afslutter en uddannelse, og som yderligere lider en krank skæbne på arbejdsmarkedet.

SWN's bøger maner til, at demokratiets for-
dør bliver forbundet klart og tydeligt med
dets som regel administrative bagdør. Det er
bestemt en god, men langt fra ny pointe. For
der er gode eksempler på, at den kobling ikke
har været tænkt med, i hvert fald ikke i et om-
fang, som forebyggede problemer ved den
bagdør, hvor borgere og virksomheder møder
det offentlige som intenderet problemløser.
Men ret meget tyder på, at man i ganske bety-
deligt omfang har lært af fortidens svigt på
netop dette punkt. Tænk f.eks. på den sund-
hedsreform, den grønne reform, som begge
er under udrulning, og den omstilling af for-
svaret, som er i gang. Det er selvsagt på ingen
vis garanti for, at alt kommer til at køre på
skinner; men tænkt på det er der faktisk, da
fordørsfolkene traf deres ret vidtrækkende
beslutninger.

Der er et andet og ret forstyrrende problem
med fremstillingen i *The Puzzle State*. Vilde
problemer er som nævnt karakteriseret ved at
være brydsomme. De er der, uden at man helt
sikkert kan sætte fingeren på, hvad der udlø-
ste dem, og hvor der skal sættes ind, hvis poli-
tikken skal være effektiv. Her tager ordene,
og de er umådeligt mange, forfatteren, for
gang på gang må læseren konstatere, at næ-
sten alle problemer, som kommer på den poli-
tiske dagsorden, er vilde: klimaet, sikkerhe-
den, kriminaliteten osv. Det giver imidlertid
ingen mening, og da slet ikke når SWN gør et
stort nummer ud af at fremhæve, at vilde pro-
blemer ikke lader sig løse med de samme red-
skaber som de tamme.

SWN har en løsning på denne – vestlige – de-
mokratiske misere. Vi skal have en ny stat. Ja,
det skriver han faktisk. For den gamle stats
institutioner med parlament, regering og for-
valtning, regler og økonomiske rammer og in-
citamenter er ikke i stand til at håndtere nuti-
dens og fremtidens problemer. Allerede her
bliver det klart, at han ikke kun har blikket
rettet mod tidens vilde problemer. Han læg-

ger op til at gøre to ting, som han ikke rigtigt
formår at knytte sammen.

Den ene er en total omstrukturering af stats-
apparatet. Det er regeringen og centraladmi-
nistrationen, som han har i sit visir. Det øver-
ste niveau, altså statsministeren og
Statsministeriet, skal have mere slagkraft.
Det lyder som Mette Frederiksen anno 2019.
Løsningen er en vicesstatsminister med an-
svar for reformimplementeringen. Det stop-
per ikke der, for der skal også udpeges særde-
les vellønnede viceministre i hvert enkelt
ministerium med samme ansvar. Og så skal
regeringen slå hul i de ministerielle ressortsi-
loer. Der er ifølge SWN inspiration at hente så
forskellige steder som i Storbritannien, Sin-
gapore og Klimaministeriet. Til det første er
at sige, at Storbritannien tumler med proble-
mer, som er nok så store, at Singapore ikke er
et demokrati, og at Klimaministeriet for
længst har opgivet den flydende organisati-
onsmodel, som en for nu forhenværende top-
embedsmand søsatte.

Den anden er en veritabel model for vilde pro-
blemer. Den åbner for eksperimenter og
systematisk feedback til de besluttende politi-
kere og myndigheder, som sikrer afrap-
portering af, hvad der går godt og slet ikke
går. Det er der en vis ræson i på visse områ-
der. Spørgsmålet er så hvordan, og her er
SWN's svar ret vildt. For modellen forudsæt-
ter masseinddragelse af de SOSU'er, pædago-
ger, lærere, socialrådgivere m.v., der syste-
matisk skal rapportere deres erfaringer
tilbage. Disse kvalitative data vil så blive
AI-præpareret på centralt niveau, så de an-
svarlige – politikere eller teknokrater – på ba-
sis af autoritative tilstandsberetninger kan
skille avner fra kerner. Ældreformen, der
nu er undervejs, er en god begyndelse, hvad
der nok ikke er ret mange andre, der har set.

Man kan sige, at *The Puzzle State* er en en-
gelsksproget udgave af entreprenør- og vild-

” Her tager
ordene, og de er
umådeligt mange,
forfatteren, for
gang på gang
må læseren
konstatere, at
næsten alle
problemer, som
kommer på
den politiske
dagsorden, er
vilde

” Der er bare det problem, at de
prominente interviewpersoner ikke altid
helt forstår, hvad interviewerens mener
med hverken de to døre eller
problemerkens vildskab.

” Det er ganske lystigt, men koblingen mellem de mange, mange og ofte store ord og den virkelighed, som vi befinder os i, er ganske brøstfældig.

skabsbøgerne. Med sine 435 velskrevne sider er den en ordrig kilde til spredning af et budskab, som har generel vestlig-demokratisk relevans. Det understreger SWN med en række besøg i og interviews med politikere, embedsfolk, journalister og forskere i Berlin, København, London, Rom og Washington. Det kræver en del lækker pasta og rødvin – i Washington velvoksne steaks garneret med rigeligt smør. Interviewene, som er fyldigt rapporteret, demonstrerer, at de vestlige lande står med de samme, om end varierende problemer ved såvel for- som bagdør. Det er i hvert fald den lære, som SWN tager med sig i sine ping-for-ping-sammenfatninger. Der er bare det problem, at de prominente interviewpersoner ikke altid helt forstår, hvad interviewereren mener med hverken de to døre eller problemernes vildskab. Derfor taler de om noget andet, ja, meget ofte om det, som i virkeligheden synes at være Sigge Winther Nielsens ærinde: en styrkelse af fordøren gennem centralisering og et politiseret teknokrati. Læs f.eks. interviewet med Robert Habeck, den grønne tyske forhenværende økonomi- og energiminister. Eller med danske Margrethe Vestager, som er vendt hjem fra Bruxelles med storslåede, men svært forståelige visioner for en bedre fremtid, som nok engang skal forme sig inde bag ved fordøren. Det er to eksempler, men iagttagelsen er så godt som generel i forhold til de politikere og embedsfolk, som SWN interviewer. Den tankevækkende undtagelse er Landon Derentz, tidligere Trump-udpeget vicedirektør i The National Security Council. Han minder med præcise ord om, hvor stærke staterne og deres guvernører og kongresser er i forhold til forbundsmagten og dermed også om decentraliseringens utrolige potentiale.

Så det er som med den ”bondeknøs, der hedde Hans, der havde været udenlands.” Det er

ganske lystigt, men koblingen mellem de mange, mange og ofte store ord og den virkelighed, som vi befinder os i, er ganske brøstfældig. Men skrive kan han, bondedrengen; næste gang skal han dog koge ordflommen gevaldigt ind.

Sigge Winther Nielsen (2025). *The Puzzle State. How to Govern Wicked Problems in western Democracies*. København: Gad Publishers, 436 sider.